

LA TARTRANA

centre d'estudis
d'altafulla

RECULL DE COSES NOSTRES

altafulla, novembre del 1.979

nº 1

LES PALMERES DE L'HORT DE GATELL

"Amb olor d'estiu m'esperes,
com un núvol oblidat,
Altafulla, amb cent palmeres
i un castell de ví daurat."

Així escriu sobre Altafulla el poeta Marià Manent en una de les seves poesies que a la nostra vila dedica. I és que Altafulla té un encant poètic, romàntic; un encant difícil de descriure, car segons amb l'estat d'ànim que ens la mirem, col.labora a fer-nos sentir més alegres, més romàntics o més tristos. La veiem enyorant el seu passat, i mirant endavant la veiem amb optimisme, o incertesa. En el fons, Altafulla, vila molt sentida pels qui aquí hem nascut o vivim plenament identificats, està feta d'història i plena d'anècdotes que es palpen i formen un conjunt de detalls que entren dins la nostra personalitat i encanten el foraster que per aquí es paseja mirant amb atenció.

Un dels detalls petits que formen el seu conjunt i la seva història, són les palmeres de l'Hort de Gatell.

¿Qui no ha tingut o escrit una d'aquestes postals de visites en la qual el conjunt del poble queda emmarcat per l'esveltesa d'aquelles tres palmeres? Doncs be, aquesta postal ja no es pot repetir. Potser van ser aquestes palmeres tan altes i d'altres que han anat desapareixent, les que inspiraren Marià Manent. Si passés ara per aquí potser no escriuria "Altafulla amb cent palmeres", doncs malgrat que en queden de petites, aquelles que es plantaren en un temps reculat, tan altes que sobresurten dels edificis, la mà de l'home en uns casos i el vent en d'altres, les han anat trencant. Ja no es veuen les de la Sinieta, i a l'Hort de les Bombes només en queda una; per això crec que val la pena d'escriure una història d'una d'elles, caiguda fa poc temps.

La senyora Herminia Gatell Ramon, que morí a Barcelona el dia 27 de novembre del 1.978 havent complert 91 anys, i que ha estat enterrada al panteó familiar del Cementiri d'Altafulla, m'explicà que el seu oncle Joaquim Gatell i Folch, en arribar dels

viatges d'exploració que feia per les -en aquell temps- desconegudes terres del Marroc, portava records, com ara armes, vestimentes o utensilis d'ús àrab, les quals conservaven guardades a la seva casa pairal del carrer "lagar" de la nostra vila, fins que es va perdre tot en la guerra civil del 1.936-1.939.

En el seu primer viatge, portà també uns dàtils, fruit del que tantes vegades s'havia alimentat en les llunyanes terres. Aquests dàtils varen ésser plantats en uns testos, i quan les plantes estaven en condicions, en plantaren quatre, de les que solament en queden dues, al costat de la rasa, on hi ha un pas que uneix les parcel·les números 20 i 30 del polígon nº 9, Hort de Gatell, segons l'actual cadastre municipal de rústica.

Salvador Rovira i Gòmez, en el llibre "Aproximació al coneixement d'en Joaquim Gatell i Folch 'El Caid Ismail'", que publicà l'any 1.976 el Grup de Recerques d'Altafulla -d'on neix l'actual Centre d'Estudis d'Altafulla- data l'arribada del primer viatge d'exploració de Joaquim a l'any 1.865, i aquí podem donar com a cert el començament de la vida d'aquestes palmeres.

El dia 5 de febrer de l'any 1.979, una forta ventada de mestral, que l'observatori meteorològic de Tarragona mesurà en una velocitat de 80 Qm./hora, trencà una d'aquestes palmeres. (Una altra havia caigut fa més o menys 20 anys). Feia, doncs, 114 anys que s'havia plantat. Si, seguint la tradició volem donar-li a la ventada nom de sant, com es feu a la ventada de Sant Simplicí o a la gaianada de Santa Tecla, podríem dir-li a la que va trencar aquesta palmera, la ventada de Santa Àgata.

La palmera en qüestió tenia una llargada de tronc de 16,15 metres; la palma que sobresortia més, feia 4,10 metres, donant una alçada total de 20,25 metres. El perímetre de la soca era d'1,35 metres. Al lloc per on va trencar-se -que era a l'alçada d'1,30 metres del nivell de terra, tenia 0,90 metres. Aquest lloc era gastat pel pas del temps i amb senyals d'haver estat castigat pel foc, segurament cremant brossa de la rasa per a netejar-la. La llargada de les palmes era de 5 a 6 metres.

Val la pena fer ressaltar la bona qualitat i tamany dels dàtils d'aquestes palmeres, car són dels millors i més grossos de tot el terme. Be els coneixíem prou la canalla que a cops de pedra procuràvem fer que en caigués algun, vetllant sempre el pagès i els terrossos que ens podia tirar, sense afany de fer-nos mal, però sí fer que marxéssim corrents, perquè no li aixaféssim el sembrat.

Joan Vives i Milà.